

Інформаційна довідка щодо визначення доцільності доповнення Закону України «Про питну воду та питне водопостачання» нормою про тимчасове відхилення від нормативів якості питної води*

***Анотація.** В інформаційній довідці вивчено питання юридичної визначеності, коректності й доцільності доповнення проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення норм законодавства у сфері питного водопостачання та водовідведення» нормою щодо тимчасового відхилення від нормативів якості питної води. Надано рекомендації з урахуванням права Європейського Союзу, досвіду іноземних держав і чинного законодавства України.*

***Ключові слова:** питне водопостачання та водовідведення, державні санітарні норми і правила, права споживача.*

Вступ

Метою прийняття проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення норм законодавства у сфері питного водопостачання та водовідведення» (реєстр. № 13578 від 31.07.2025) (далі – законопроект) визначено приведення норм законодавства у сфері питного водопостачання та водовідведення у відповідність до стандартів Європейського Союзу (далі – ЄС), зокрема й імплементація у національне законодавство норм Директиви (ЄС) 2020/2184 Європейського Парламенту та Ради від 16.12.2020 про якість води, призначеної для споживання людиною (переглянутої)¹ (далі – Директива 2020/2184).

Текст Директиви 2020/2184 містить норму щодо можливих відступів від її приписів. Так, у статті 15 закріплено, що за належним чином обґрунтованих обставин держави-члени ЄС можуть передбачити відхилення від встановлених нею параметричних значень до максимального значення, яке вони визначатимуть, за умови, що такі відхилення не становлять потенційної небезпеки для здоров'я людини та що постачання води, призначеної для споживання людиною у відповідному районі, не може бути забезпечене жодними іншими розумними засобами.

До другого читання законопроект пропонується доповнити статтею 27¹, що передбачає можливість тимчасових відхилень від нормативів якості питної води, та імплементує у Закон України «Про питну воду та питне водопостачання» саме положень статті 15 Директиви 2020/2184.

Водночас виникла необхідність дослідження запропонованої редакції пропозиції до на предмет її юридичної визначеності, коректності, доцільності, відповідності техніці нормопроєктування та узгодженості з термінологією актів ЄС.

Основна частина

---

¹ Directive (EU) 2020/2184 of the European Parliament and of the Council of 16 December 2020 on the quality of water intended for human consumption (recast). URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2020/2184/oj/eng>

Англомовна версія тексту Директиви 2020/2184 оперує поняттям «derogations», що найчастіше перекладається як «відступи», але також може перекладатися як «відхилення» або «винятки». В окремих державах-членах ЄС були обрані різні підходи до транспозиції Директиви 2020/2184 (див. Табл. 1).

Таблиця 1

	Чехія ²	Німеччина ³	Іспанія ⁴
Поняття, що використовується для позначення відступів	М'якший гігієнічний ліміт для показників із найвищим граничним значенням	Відступ (відхилення) від перевищеного граничного значення або максимального значення	Оголошення надзвичайного стану
Рішення про відступ	М'якший гігієнічний ліміт для показників із найвищим граничним значенням, дозвіл	Дозвіл на відступ (відхилення)	Оператору розподільчої мережі надається дозвіл
Компетентні органи	Орган охорони здоров'я (з інформуванням вищого органу охорони здоров'я)	Орган охорони здоров'я (подовження строку дозволу – за згодою компетентного вищого органу або іншого органу, компетентного згідно із федеральним законодавством)	Орган охорони здоров'я (подовження строку дозволу – Міністерство охорони здоров'я)
Строк дії відступу	3 роки, максимальне подовження – ще на 3 роки	3 роки, максимальне подовження – ще на 3 роки	3 роки, максимальне подовження – ще на 3 роки
Підстави подовження строку дії відступу	Нове джерело забору питної води або води, що потребує очищення для отримання питної води; нещодавно виявлене джерело забруднення або нещодавно контрольовані показники (виявлені	Нова водозбірна зона для пунктів відбору води для виробництва питної води; виявлення нового джерела забруднення у водозбірній зоні пунктів забору питної води; встановлення параметру, який мав	Новий водозабір в охоронюваній водозбірній зоні; виявлення нового джерела забруднення у водозбірній зоні; непередбачувана ситуація в зоні постачання або в зоні збору, яка призводить до тимчасового перевищення

² Zákon č. 258/2000 Sb. Zákon o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů. URL: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-258>

³ Verordnung über die Qualität von Wasser für den menschlichen Gebrauch (Trinkwasserverordnung - TrinkwV). URL: https://www.gesetze-im-internet.de/trinkwv_2023/BJNR09F0B0023.html#BJNR09F0B0023BJNG000100000

⁴ Real Decreto 3/2023, de 10 de enero, por el que se establecen los criterios técnico-sanitarios de la calidad del agua de consumo, su control y suministro. URL: <https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2023-628>

	або контрольовані після 12.01.2023).	бути перевірений вперше після 24.06.2023.	параметричних значень.
--	--------------------------------------	---	------------------------

Слід зазначити, що наведені положення щодо подовження строку відступів більше відображають вимоги Директиви 2020/2184, ніж положення запропонованої статті 27¹ Закону України «Про питну воду та питне водопостачання» (далі – стаття 27¹), які не враховують, зокрема, й такі аспекти:

другий відступ (подовження строків відступу) надається тільки стосовно нової водозбірної зони для забору води, призначеної для споживання людиною, а також у випадку виявлення нового джерела забруднення на водозбірній ділянці для забору води, призначеної для споживання людиною, або нещодавно знайдених чи виявлених параметрів;

другий відступ не повинен перевищувати трьох років;

у рішенні про відступ (далі – рішення), окрім переліку нормативів якості питної води, щодо яких допускається відхилення, та їх максимально допустимих значень, надаються попередні результати моніторингу (тобто фактичні значення показників);

окрім даних про територію, на яку поширюється відхилення, та кількість населення, що на ній проживає, у рішенні вказується кількість води, що постачається щоденно;

окрім переліку та строків виконання коригувальних заходів, у рішенні зазначається графік виконання робіт, оцінка їх вартості та положення щодо перегляду;

держава-член повинна, за необхідності, забезпечити надання консультацій окремим групам населення, для яких цей відступ може становити особливий ризик;

стаття 15 Директиви 2020/2184 не застосовується до води, призначеної для споживання людиною, розлитої у пляшки або контейнери.

Якщо компетентні органи вважають невідповідність параметричному значенню незначним, а коригувальні дії дозволяють усунути проблему протягом 30 днів, компетентні органи або інші відповідні установи у відступі встановлюють лише максимально допустиме значення для відповідного параметра та час, відведений для усунення проблеми. Однак, якщо протягом попередніх 12 місяців спостерігається недотримання будь-якого параметричного значення для водопостачання сукупно протягом більш ніж 30 днів, рішення має містити повну інформацію, визначену статтею 15 Директиви 2020/2184.

У частині юридичної визначеності та техніки нормопроєктування слід звернути увагу, що Закон України «Про питну воду та питне водопостачання» не оперує поняттям «нормативи якості питної води». Хоча у його тексті іноді йдеться про «нормативну якість», у більшості випадків (наприклад, статті 9, 16, 22) мається на увазі відповідність вимогам державних санітарних норм і правил. У статті 29 розглядається екологічний норматив якості води. Стаття 28 передбачає, що

затвердження показників безпечності та окремих показників якості питної води здійснюється відповідно до міжнародних, державних санітарних норм і правил, інструкцій чи рекомендацій та інших документів відповідних міжнародних організацій або вимог законодавства Європейського Союзу щодо питної води у разі відсутності вимог, установлених у зазначених документах. Отже, у статті 27¹, на нашу думку, має йтися про тимчасові відхилення від показників якості питної води або ж вимог державних санітарних норм і правил.

Враховуючи, що такі показники затверджуються центральним органом виконавчої влади, що формує та забезпечує реалізацію державної політики у сфері охорони здоров'я, вбачається, що саме ним має виноситися рішення про надання тимчасового відхилення. Зауважимо також, що у запропонованій редакції частини другої статті 27¹ не визначено орган, який видає такі рішення (тільки орган, що погоджує). Зміни, які передбачають видання рішень про надання тимчасове відхилення, мають бути внесені також до Закону України «Про Перелік документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності»⁵. У частині третій статті 27¹ вбачається недоцільним згадувати про «тяжкі наслідки», адже тимчасові відхилення можуть бути застосовані тільки у разі, якщо такі відхилення не становлять потенційної небезпеки для здоров'я людини. Термінологію цієї частини та частини першої статті 27¹ рекомендується привести у відповідність до наведеної вище термінології чинного Закону України «Про питну воду та питне водопостачання».

Частина десята статті 27¹ потребуватиме узгодження із частиною другою статті 9 чинного Закону України «Про питну воду та питне водопостачання», відповідно до якої у разі, якщо якість питної води за окремими показниками не відповідає вимогам державних санітарних норм і правил, органи місцевого самоврядування інформують споживачів через медіа про невідповідність якісним показникам питної води та вживають заходів, пов'язаних з відверненням загрози здоров'ю людей.

Висновки. Використання терміна «тимчасове відхилення» не суперечить праву ЄС, чинному законодавству України та не створює колізій у законодавстві. Водночас необхідно забезпечити єдиний підхід у його використанні (оскільки подекуди по тексту він підміняється терміном «відхилення»), а також у відповідність до термінології Закону України «Про питну воду та питне водопостачання» інших застосованих термінів. Коректнішим, на нашу думку, також буде використання терміну «виноситися рішення про надання дозволу на тимчасове відхилення».

У запропонованій редакції статті 27¹ Закону України «Про питну воду та питне водопостачання» доцільно врахувати ті вимоги статті 15 Директиви 2020/2184, які у ній наразі не відображені.

---

⁵ Про Перелік документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності : Закон України від 19.05.2011 № 3392-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3392-17#Text>

Також варто зауважити, що у зв'язку із внесенням пропонованої поправки потребуватимуть внесення зміни до статті 9 Закону України «Про питну воду та питне водопостачання» та до Закону України «Про Перелік документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності».

*Дослідницька служба
Верховної Ради України*

* Цей документ підготовлений Дослідницькою службою Верховної Ради України як довідковий інформаційно-аналітичний матеріал. Інформація та позиції, викладені у документі, не є офіційною позицією Верховної Ради України, її органів або посадових осіб. Цей документ може бути цитований, відтворений та перекладений для некомерційних цілей за умови відповідного посилання на джерело.